G. Vastenburg

Dames en heren,

Ik spreek hier als voorzitter van de Stichting tot Behoud Dorpsgezicht Oud-Valthe. Wij vertegenwoordigen 50 gezinnen in Oud-Valthe en daarnaast meerdere gezinnen uit Nieuw Valthe.

Oud Valthe is een van de weinige Drentse esdorpen die nog de oude structuren hebben. Vele esdorpen op de Hondsrug zijn volgebouwd en hebben hun originele karakter verloren. Het bureau Raap, het grootste onderzoeksbureau op het gebied van archeologie en cultuurhistorie, kreeg van de gemeente de opdracht om naar Borger Odoorn te kijken. Zij melden dat Valthe het best bewaarde voorbeeld is van een esdorp. Het ontwerpbestemmingsplan van Valthe zegt dat de historische kern van Valthe een gaaf voorbeeld is van het archetype van een Drents esdorp.
Het zijn niet alleen de bestuurlijke instanties die de waarde van Oud-Valthe weten te schatten. In 2017 werd in opdracht van de gemeente een dorpsbelevingsonderzoek gedaan in Valthe door de hogeschool in Leeuwarden. Bij de vraag aan de bewoners van Valthe wat men het mooist vond in Valthe werd het meest geantwoord dat dat Oud-Valthe is.

Het cultuur-historisch Kompas van de provincie Drenthe meldt dat het de provinciale ambitie is de karakteristiek van het esdorpenlandschap in stand te houden. Daarbij is van belang een zichtbare ruimtelijke samenhang tussen esdorp en es en een ruimtelijke opzet van de esdorpen.

Het is duidelijk dat één van de belangrijkste kenmerken voor een esdorp de open structuur is met verspreid boerderijen met daartussen groen en een vrij zicht naar de essen. Het is daarom cruciaal om zéér spaarzaam te zijn met het verdichten van het oude dorp door inbreiding.

Uit verschillende stukken en uit gesprekken ontstond bij ons de indruk dat ook het gemeentebestuur van Borger-Odoorn het belang onderschrijft om Oud-Valthe zoveel mogelijk intact te laten. Ook de gemeenteraadsfracties spraken zich zo uit.

Tot zover leek de toekomst van het oude esdorp dus veilig gesteld. Momenteel zijn er echter tekenen die erop wijzen dat het beleid anders wordt. Was het voor twee jaar nog zo dat de wethouder Houwing aangaf dat zij geen plek voor

inbreiding in Oud-Valthe zag, nu is er een andere stemming in de gemeentelijke bouwafdeling. Daar wordt gemeld dat de ambitie om 500 woningen te bouwen in Borger-Odoorn met zich meebrengt dat er in de dorpen rond Odoorn en Exloo 35 tot 50 nieuwbouw woningen komen en dat het grootste deel daarvan in Valthe en Klijndijk zal komen, voor een deel ook in Oud-Valthe

In een brief liet de stedebouwkundig adviseur van de gemeente zich enthousiast uit over een plan om 7 woningen en een nieuwe straat aan te leggen in het oude dorp. Dit plan verdraagt zich niet met het origineel houden van Oud-Valthe. Bovendien zal het daar niet bij blijven, in het oude dorp hebben vele boerderijen zoals het hoort groene ruimte om zich heen en meer eigenaren zullen in de verleiding komen daar ook woningen te willen bouwen. Welk argument heeft men dan nog om dat dan tegen te houden?

Waar Oud-Valthe een open dorp is, is Nieuw-Valthe daarentegen compact gebouwd, verdichting is daar zo goed als niet mogelijk. Wij zien daarom aankomen dat veel meer woningen in Oud-Valthe gebouwd gaan worden, tenzij men een plaats voor uitbreiding van het dorp aanwijst. Zoek daarom een ruimte in of bij Valthe waar meerdere woningen gebouwd kunnen worden zonder de archeologie te schaden en zonder cultuur-historisch belangrijke delen, zoals Oud-Valthe, te beschadigen. Deze ruimtes zijn er. Op die manier wordt voorkomen dat via de methode van een huisje hier en een huisje daar de aanblik van het hele dorp beschadigd wordt. Daarbij telt ook dat men in zo'n nieuwe wijk betaalbare koop- en huurhuizen kan plaatsen. Bij hier en daar gebouwde boerderettes is er bijna steeds sprake van dure landhuizen die bij de bestrijding van de woningnood in Borger-Odoorn niet helpen, maar die vooral gekocht worden door mensen uit West Nederland die daar hun huis duur verkocht hebben.

Onze vraag aan het gemeentebestuur is daarom: laat deskundigen op het gebied van archeologie en cultuurhistorie een plaats zoeken in of naast Valthe waar enkele tientallen woningen gebouwd kunnen worden zonder de historie geweld aan te doen.
Is het gemeentebestuur bereid te laten zoeken naar een zodanige plaats?